

Samling af Afgørelser

Sag T-341/18

(offentliggørelse i uddrag)

Nec Corp. mod Europa-Kommissionen

Rettsens dom (Niende Udvidede Afdeling) af 29. september 2021

»Konkurrence – karteller – markedet for elektrolytiske kondensatorer af aluminium og af tantal – afgørelse, hvorved fastslås en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 – prissamordning inden for hele EØS – moderselskabet tilregnet ansvaret for den overtrædelse, som dets datterselskab har begået – retningslinjerne for bødeberegning af 2006 – overtrædelsens grovhed – forhøjelse af bøden for gentagelsestilfælde – proportionalitet – fuld prøvelsesret«

- 1. Konkurrence – bøder – størrelse – fastsættelse – Kommissionens skøn – domstolsprøvelse – Unionens retsinstitutters fulde prøvelsesret – rækkevidde – ændring af begrundelsen i den anfægtede akt
(Art. 101 TEUF, 102 TEUF, 261 TEUF og 263 TEUF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 31)*
(jf. præmis 44 og 45)
- 2. Konkurrence – EU-regler – overtrædelser – ansvar – moder- og datterselskaber – økonomisk enhed – bedømmelseskriterier – formodning for moderselskabets afgørende indflydelse på dets helejede eller næsten helejede datterselskaber – afkræftelig karakter
(Art. 101 TEUF)*
(jf. præmis 49-57)
- 3. Konkurrence – bøder – størrelse – fastsættelse – tilpasning af grundbeløb – skærpende omstændigheder – recidiv – begreb
(Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2; Kommissionens meddelelse 2006/C 210/02, punkt 28, første led)*
(jf. præmis 75-77)
- 4. Konkurrence – bøder – størrelse – fastsættelse – tilpasning af grundbeløb – skærpende omstændigheder – recidiv – moderselskabet tilregnes sit datterselskabs ulovlige*

adfærd – særskilt bøde, der udelukkende pålægges moderselskabet – gentagelsesadfærd udelukkende fra moderselskabets side
(Art. 102 TEUF; EØS-aftalen, art. 54; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2 og 3; Kommissionens meddelelse 2006/C 210/02, punkt 28)

(jf. præmis 81-90)

5. *Konkurrence – bøder – størrelse – fastsættelse – tilpasning af grundbeløb – skærpende omstændigheder – recidiv – Kommissionens skøn*
(Art. 101 TEUF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2 og 3; Kommissionens meddelelse 2006/C 210/02, punkt 28)

(jf. præmis 103-108)

6. *Konkurrence – bøder – størrelse – fastsættelse – tilpasning af grundbeløb – skærpende omstændigheder – recidiv – lignende overtrædelser begået efter hinanden som følge af henholdsvis moderselskabets og datterselskabets adfærd – tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet – foreligger ikke*
(Art. 101 TEUF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2 og 3; Kommissionens meddelelse 2006/C 210/02, punkt 28)

(jf. præmis 114-124)

7. *Konkurrence – bøder – størrelse – fastsættelse – tilpasning af grundbeløb – skærpende omstændigheder – recidiv – bedømmelseskriterier*
(Art. 101 TEUF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2 og 3; Kommissionens meddelelse 2006/C 210/02, punkt 28)

(jf. præmis 129, 134 og 135)

8. *Konkurrence – bøder – størrelse – fastsættelse – Kommissionens skøn – domstolsprøvelse – Unionens retsinstitutters fulde prøvelsesret – rækkevidde – underlagt retningslinjerne for bødeberegning – ikke omfattet – forpligtelse til at overholde ligebehandlingsprincippet*
(Art. 101 TEUF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 100, stk. 31; Kommissionens meddelelse 2006/C 210/02)

(jf. præmis 150-154)

Resumé

Nec Corp. er et selskab med hjemsted i Japan, som fremstiller og sælger elektrolytiske kondensatorer af tantal. Fra den 1. august 2009 til den 31. januar 2013 ejede Nec Corp. hele kapitalen i Nec Tokin Corporation (herefter »Tokin«).

Ved afgørelse af 21. marts 2018¹ (herefter »den anfægtede afgørelse«) fastslog Kommissionen, at Nec Corp. og Tokin havde tilsidesat artikel 101 TEUF ved at deltage i aftaler og/eller samordnet praksis, som tilsigtede samordning af prispolitikker hvad angår leveringen af elektrolytiske kondensatorer af aluminium og af tantal. I denne forbindelse fandt Kommissionen, at Tokin var ansvarlig for sin direkte deltagelse fra den 29. januar 2003 til den 23. april 2012, og at Nec Corp. var ansvarlig som moderselskab for perioden fra den 1. august 2009 til den 23. april 2012. I henhold til den anfægtede afgørelse pålagdes Tokin en bøde til solidarisk hæftelse med Nec Corp., og Tokin og Nec Corp. blev ligeledes pålagt individuelle bøder.

Med henblik på beregningen af nævnte bøder fulgte Kommissionen den metode, der er fastlagt i retningslinjerne for beregning af bøder² (herefter »2006-retningslinjerne«).

For det første tog Kommissionen med henblik på at fastsætte grundbeløbet hensyn til værdien af afsætningen af de pågældende elektrolytiske kondensatorer i det seneste fulde regnskabsår for deltagelsen i overtrædelsen og anvendte multiplikationsfaktorer for overtrædelsens varighed. Kommissionen fandt, at de horisontale tiltag med samordning af priser af natur var blandt de mest alvorlige overtrædelser af artikel 101 TEUF, og den fastsatte herefter den del af afsætningsværdi, der skulle lægges til grund for overtrædelsens grovhed, til 16%. Kommissionen anvendte endvidere et ekstrabeløb på 16% for at sikre, at de pålagte bøder havde tilstrækkeligt afskrækkende virkning.

For det andet indrømmede Kommissionen hvad angår tilpasningerne af bødernes grundbeløb Tokin og NEC Corp. en nedsættelse på 3% af bødens grundbeløb med den begrundelse, at det ikke var godtgjort, at de havde deltaget i visse møder, og forhøjede grundbeløbet for den bøde, som NEC Corp. skulle pålægges, med 50% på grund af en skærpende omstændighed i form af gentagelsestilfælde i medfør af 2006-retningslinjernes punkt 28.

I henhold til nævnte punkt 28 kan bødens grundbeløb forhøjes med op til 100% pr. overtrædelse, når Kommissionen fastslår, at en virksomhed fortsætter overtrædelsen eller på ny begår den samme eller en tilsvarende overtrædelse, efter at Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed har fastslået, at den pågældende virksomhed har overtrådt artikel 101 TEUF eller 102 TEUF.

I denne forbindelse havde Kommissionen nærmere bestemt anført, at Nec Corp. allerede var blevet fundet ansvarlig for en konkurrencebegrænsende adfærd vedrørende prissamordning med hensyn til »større originaludstyrproducenter inden for pc'er/servere«, hvilket havde givet anledning til Kommissionens afgørelse C(2011) 180/09 final af 19. maj 2010 (herefter »DRAM-afgørelsen«)³.

For det tredje indrømmede Kommissionen i henhold til 2006-samarbejdsmeddelelsen⁴ Tokin og Nec Corp. en nedsættelse på 15% af den samlede bøde, som de ellers skulle have været pålagt for overtrædelsen.

¹ – Kommissionens afgørelse C(2018) 1768 final af 21.3.2018 vedrørende en procedure efter artikel 101 [TEUF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag AT.40136 – Kondensatorer).

² – Retningslinjerne for beregning af bøder efter artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 (EUT 2006, C 210, s. 2).

³ – Kommissionens afgørelse C(2011) 180/09 final af 19.5.2010 om en procedure efter artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38.511 – DRAM).

⁴ – Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EUT 2006, C 298, s. 17).

Nec Corp. anlagde søgsmål for Retten med påstand om annullation den anfægtede afgørelse, hvori Rettens Niende Udvidede Afdeling imidlertid frifandt Kommissionen. I dommen præciserede Retten betingelserne for forhøjelse af en bøde for gentagelsestilfælde.

Retten bemærkninger

Med søgsmålet anfægtede Nec Corp. navnlig den forhøjelse af bøden for gentagelsestilfælde, som var blevet lagt til grund for selskabet.

Under henvisning til, at dets ansvar var et rent afledt ansvar af Tokins ansvar, anførte Nec Corp. for det første, at Kommissionens beslutning om at forhøje selskabets bøde for gentagelsestilfælde bevirkede, at det blev tillagt et ansvar, som oversteg datterselskabets ansvar, som ikke befandt sig i et gentagelsestilfælde.

I denne henseende bemærkede Retten, at i en situation, hvor moderselskabets ansvar udelukkende er et ansvar, som er afledt af dets datterselskabs ansvar, og hvor ingen anden faktor individuelt kendetegner den adfærd, som moderselskabet foreholdes, kan dette selskabs ansvar ikke overstige dets datterselskabs ansvar. Faktorer, som er særegne for moderselskabet, kan imidlertid begrunde, at moderselskabets ansvar og dets datterselskabs ansvar gøres til genstand for en differentieret bedømmelse, selv om førstnævntes ansvar udelukkende er baseret på sidstnævntes ulovlige adfærd. En særlig faktor for moderselskabets situation, som kan føre til en differentieret bedømmelse af dette selskabs ansvar i forhold til datterselskabets ansvar, er netop situationen med gentagelsestilfælde.

Henset til disse betragtninger fastslog Retten, at i det foreliggende tilfælde var forhøjelsen af den bøde, som Nec Corp. blev pålagt, en omstændighed, som var særegen for dette selskabs situation, og som ikke gjaldt for datterselskabet, nemlig gentagelsestilfælde. Kommissionen havde således ret til at foretage en differentieret bedømmelse af sidstnævntes og datterselskabets ansvar.

For det andet anførte Nec Corp., at forhøjelsen af dette selskabs bøde for gentagelsestilfælde var behæftet med en retlig fejl, for så vidt som forhøjelsen dækkede hele overtrædelsesperioden fra den 1. august 2009 til den 23. april 2012 og dermed en periode forud for DRAM-afgørelsen, der var blevet meddelt den 19. maj 2010.

I denne henseende bemærkede Retten, at konstateringen og vurderingen af de særlige omstændigheder indgår i det skøn, som Kommissionen råder over hvad angår valget af de forhold, der skal tages i betragtning ved fastsættelsen af bødernes størrelse. Kommissionen kan derfor i hver enkelt sag tage hensyn til de faktorer, der bekræfter en virksomhed, der har udvist en tendens til at begå overtrædelser af konkurrencereglerne, herunder f.eks. hvor lang tid der er forløbet mellem overtrædelserne.

Selv om Nec Corp.'s første overtrædelse blev straffet, efter at det nye kartel var blevet indledt, vidnede dette selskabs fortsatte deltagelse i sidstnævnte kartel i næsten to år efter meddelelsen af DRAM-afgørelsen om dets tendens til ikke at drage de fornødne konsekvenser heraf. På denne baggrund var Kommissionens beslutning om at anvende en forhøjelse som følge af gentagelsestilfælde på bødens grundbeløb, der for sin del var blevet beregnet under hensyntagen til hele overtrædelsesperioden, ikke behæftet med en retlig fejl.

For det tredje påberåbte Nec Corp. sig en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, for så vidt som forhøjelsen af bøden for gentagelsestilfælde dækkede en periode forud for DRAM-afgørelsen, og idet dette selskabs ansvar skyldtes dets datterselskabs deltagelse i overtrædelsen.

Hvad angår forholdsmæssigheden af bødeforhøjelsen bemærkede Retten, at Kommissionen har et skøn ved fastsættelsen af den enkelte bøde, og at den ikke er forpligtet til at anvende en bestemt matematisk formel i denne forbindelse. Endvidere er gentagen adfærd en omstændighed, som berettiger en betydelig forhøjelse af bødens grundbeløb, som kan udgøre 100% af dette beløb. Desuden kræver proportionalitetsprincippet, at den tid, der er forløbet mellem den pågældende overtrædelse og en tidligere overtrædelse af konkurrencereglerne, tages i betragtning for at vurdere virksomhedens tendens til at overtræde disse regler.

Henset til disse betragtninger fastslog Retten, at Nec Corp.'s fortsættelse af den pågældende ulovlige adfærd i næsten to år efter meddelelsen af DRAM-afgørelsen klart vidnede om selskabets tendens til ikke at drage de fornødne konsekvenser af, at det var blevet konstateret, at det havde overtrådt konkurrencereglerne. Eftersom en forhøjelse for gentagelsestilfælde kan medføre en forhøjelse på op til 100% af bødens grundbeløb, havde Kommissionen ikke tilsidesat proportionalitetsprincippet ved at fastsætte forhøjelsen af grundbeløbet for den bøde, der skulle pålægges Nec Corp., til 50%.

Med hensyn til sagsøgerens argument om, at dets eget ansvar skyldtes datterselskabets deltagelse i overtrædelsen, og om det korte tidsrum, der var forløbet fra erhvervelsen af datterselskabet til vedtagelsen af DRAM-afgørelsen, fastslog Retten, at sagsøgeren måtte antages at udøve en afgørende indflydelse på dette datterselskab. Retten bemærkede endvidere, at der ville opstå fare for virkeliggørelsen af målet om at straffe konkurrencestridig adfærd, hvis en virksomhed, som er omfattet af en første overtrædelse, ved at ændre sin juridiske struktur (gennem erhvervelsen af et datterselskab, som ikke kan retsforfølges på grund af den første overtrædelse, men som er involveret i, at der begås en ny overtrædelse) var i stand til at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt svært at pålægge sanktion herfor og dermed undgå sanktionen for gentagelsestilfælde.